

СТАНОВИЩЕ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”
ПО ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИНАНСИ, ПАРИЧНО
ОБРЪЩЕНИЕ, КРЕДИТ И ЗАСТРАХОВКА (ФИНАНСИ)“
В СА „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

Изготвил становището: доц. д-р Гергана Илиева Михайлова-Борисова

Автор на дисертационния труд: докторант Беатрис Венциславова Любенова

Тема на дисертационния труд: Оценка и управление на риска на регуляторните финансови институции

Научен ръководител: проф. д-р Стоян Проданов

Основание за представяне на становище: участие в научно жюри за защита на дисертационен труд съгласно Заповед № 686/11 юли 2023 година на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

I. Обща информация за докторанта

Докторантката е зачислена в задочна форма на обучение по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ към катедра „Финанси и кредит“, факултет „Финанси“ на Стопанска Академия „Д. А. Ценов“, със срок на обучение 4 години считано от 13 ноември 2023 година. Преди зачисляването ѝ в докторската програма е завършила бакалавърска степен по специалност „Финанси“ и магистърска степен по специалност „Финансов мениджмънт“ в Стопанска Академия „Д. А. Ценов“. Завършва с отличен успех обучението си и участва в множество състезания, получавайки престижни награди.

Беатрис Любенова има и практически опит в банковата сфера. Била е първо стажант в Уникредит Булбанк, а после е заемала различни позиции в банка „Пиреос България“ АД и „Райфайзенбанк България“ ЕАД. В настоящия момент работи като анализатор в служба „Фианансова и надзорна отчетност“ на „Централна кооперативна банка“ АД.

II. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационният труд е с общ обем 271 страници, от които същинското изследване е 242 страници. В структурно отношение той се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приложения. При разработването на дисертационния си труд докторантката е използвала добросъвестно 145 источника, от които 27 источника са на български език, а множеството са на английски език. В дисертационния труд са

използвани фигури /29 броя/ предимно за целите на извършения анализ на капиталовата структура и рисковете, съществуващи банковия и застрахователния сектор в редица европейски страни.

Дисертационният труд е на много актуална тема предвид на това, че банките и застрахователите са основните финансни посредници, които са подложени на постоянно регулиране, поради това че работят предимно с чужди средства. Поддържането на финансовата им стабилност е от особена важност особено в условията на постоянни кризи, поради което се изисква постоянно наблюдение, измерване и управление на присъщия им рисък.

Обект на дисертационния труд са банките и застрахователните дружества, а предметът му е „управлението на риска в банките и застрахователните дружества в условията на нарастващите регуляторни изисквания“. Тезата, която се защитава е, че „*постигането на стабилност, предвидимост и платежоспособност на банките и застрахователните дружества в условията на периодични турболенции на глобалната среда и на динамични промени и трансформации в сектора на финансовите услуги е необходимо постоянно ревизиране, адаптиране и разширяване на регуляторните изисквания при управлението на риска*“. Зададената цел на изследването е да бъдат изследвани регулативите относно оценката на риска и капиталовите позиции на банковия и застрахователния сектор в условията на Базел III и Платежоспособност II.

В първа глава на дисертационния труд докторантката подробно представя понятието рисък, свързано с банковата и застрахователната дейност. Спира се на етапите за управление на рисък както и на моделите за неговото оценяване. Във втората глава е направено много подробно разглеждане на особеностите на регуляторната рамка, засягаща банковия сектор – Базел I, Базел II и Базел III, както и регулативите в застрахователната дейност – капиталовата рамка Платежоспособност I и Платежоспособност II. Докторантката прави и много обстоен сравнителен анализ на изискванията съгласно Базел III и Платежоспособност II по отношение на обхвата на прилагането им, изискванията за приемливост на собствения капитал и концепцията за управление на рисък като се подчертават сходните моменти и различието между тях. Подчертава се постигнатото сближаване по отношение на управлението на рисък в двете регуляторни рамки в резултат на изложеността на пазарните участници на редица от кризи. В последната глава е направен емпиричен анализ на структурата на собствения капитал на банковия сектор и застрахователния пазар. За целта са избрани 77 банки за периода 2017-2021 година, за които има налична информация от ЕЦБ, БНБ,

Европейския банков орган и статистическа информация за застрахователния пазар за 30 страни за периода 2017-2020 година, публикувани от Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA). Въоснова на извършения анализ се установява, че се наблюдава тенденция на увеличаване на дела на собствения капитал от първи ред на банките, които го нарастват за сметка на хибридните инструменти и подчинения срочен дълг. По отношение на застрахователния пазар също се установява тенденция на увеличаване на дела на капитала от първи ред, но в същото време намалява броя на страните с относителен дял на капитала от първи ред в застрахователния сектор в диапазона 95-100% за анализирания период, което се дължи на включването в капиталовата база на застрахователите и капитал от втори и трети ред. При извършения анализ на изпълнението на капиталовите изисквания в двата сектора се установява, че се привишават минимално изискуемите съотношения според регулатиците, поради което се доказва, че риск мениджмънта в двата сектора играе ключова роля за изпълнението на изискванията. В тази глава е направен и анализ на зависимостта между собствения капитал на банките и застрахователните дружества и съпътстващите ги рискове. В заключението са изведени основните резултати от изследването.

В приложенията са представени данните за избраните 77 банки и за застрахователния пазар на 30-те страни.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд е на много актуална тема. Имайки предвид поредицата от кризи, наблюдавани през последните години, запазването на стабилността на финансовите посредници и адекватното управление на риска е от особена важност. В дисертационния труд са използвани подходящ научен стил. Докторантката свободно владее терминологията в изследваната от нея област. Използвани са подходящи методи на изследване като дедукция и индукция, методите на анализ и синтез, интердесциплинарен подход и статистически методи при оценяваните регресионни уравнения.

Представеният автореферат точно и пълно отразява съдържанието на дисертационния труд като обемът му е малко по-голям от установените стандарти, но предвид на широкия обхват на изследване на структурата на собствения капитал и зависимостта му от съпътстващите рискове на банки и застрахователни дружества това е допустимо.

Справката за публикациите показва, че докторантката има 7 публикации, с които тя превишава националните минимални изисквания по Правилника за прилагане на

закона за развитите на академичния състав на Република България. Тя има публикувани 2 студии, 1 статия и 4 доклади, от които два са в съавторство. Високата публикационна активност показва, че докторантката е един млад учен с потенциал да прави качествени научни изследвания.

IV. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

В автореферата докторантката посочва 5 приноса. Като по-значими могат да се посочат:

- Извършване на исторически и сравнителен анализ на регулатиците за банковия сектор, основани на Basel, и на регулатиците на застрахователния пазар, основани на изискванията на Платежоспособност I и II;
- Извеждането на ролята и мястото на управлението на риска в изпълнението на капиталовите изисквания и гарантирането на платежоспособността на банките и застрахователните дружества;
- Провеждане на емпирично изследване относно структурата на собствения капитал на банките и застрахователните дружества и относно влиянието на присъщите видове риск на двата сектора върху капиталовата база.

V. Въпроси и бележки по дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е завършено изследване, което се отличава с логическа обвързаност на отделните части. В дисертационния труд се споменава за извеждане на основни причинно-следствени връзки относно собствения капитал на банките и застрахователните дружества и съответните рискове, което не е тествано със статистически методи. Предвид на декларирания голям интерес на докторантката към научни изследвания и в бъдеще, може да се ориентира към изследването на този проблем за причинно-следствените връзки между изследваните показатели в дисертационния труд.

Бих искала да задам на докторантката следният въпрос:

Какво е вашето мнение относно изграждането на единен интегриран регуляторен орган в България? Следва ли да бъде изграден такъв в нашата страна по примера на други страни и това би ли допринесло за по-голямата финансова стабилност?

VI. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Дисертационният труд на тема „Оценка и управление на риска на регуляторните финансови институции“ е едно качествено и логическо обвързано изследване, притежаващо изискваните научни и научно-приложни приноси. Предвид на качествата на труда считам, че докторантката Beatrix Любенова заслужава да ѝ бъде присъдена

образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

24.08.2023 година

Изготвил становището:

(доц. д-р Гергана Михайлова-Борисова)